

Samorząd zawodowy i gospodarczy

Samorząd - samodzielne i niezależne wykonywanie zadań o charakterze administracyjnym przez określoną grupę osób (społeczność)

- także: grupa osób wykonujących takie zadania

Różne **rodzaje** samorządu: terytorialny, zawodowy, gospodarczy

Prawna regulacja samorządu – w przepisach **ustawowych** określone:

- ustanowienie samorządu;
- obowiązek przynależności określonych osób do danego samorządu;
- powierzenie organom samorządowym realizacji określonych zadań (władcze uprawnienia samorządu wobec jego członków);
- nadzór organów publicznych nad samorządem

Nie wszystkie rodzaje samorządu mieszczą się w tej formule np.: samorząd gospodarczy – przynależność nie jest obowiązkowa, nie wykonuje zadań z zakresu administracji.

Samorząd zawodowy i gospodarczy

Samorząd zawodowy

Art. 17 Konstytucji RP

1. W drodze ustawy można tworzyć samorzady zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należyтым wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

- zasady: pomocniczości i decentralizacji
- obecnie 17 samorządów zawodowych, m.in. lekarzy, pielęgniarek i położnych, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, komorników, biegłych rewidentów, doradców podatkowych, rzeczników patentowych, psychologów, architektów
- zawody zaufania publicznego (a tzw. wolne zawody)
- reprezentowanie osób wykonujących ten zawód
- sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu (szkolenia, egzaminy...)

Samorząd zawodowy i gospodarczy

Zawód zaufania publicznego łączy się z:

- wykonywaniem czynności na rzecz konkretnych osób;
- obowiązkiem zachowania w tajemnicy powierzonych informacji (prywatność)
- obowiązek respektowania etyki zawodowej (+ odpowiedzialność dyscyplinarna)

Zasady funkcjonowania samorządów zawodowych określone są w przepisach **ustaw**

Typowe **zadania** samorządu zawodowego (funkcje administracyjne):

- dopuszczanie do wykonywania zawodu i prowadzenie rejestru uprawnionych
- określenie zasad etyki zawodowej
- nadzór nad należytym wykonywaniem zawodu – w tym sprawowanie sądownictwa w zakresie odpowiedzialności zawodowej (dyscyplinarnej)

Samorząd zawodowy i gospodarczy

Nadzór nad działalnością samorządu zawodowego

- samodzielność i niezależność samorządów zawodowych
- niekiedy wątpliwości co do prawidłowości działania

Konieczność objęcia działań samorządów nadzorem państwa (administracja, sądy)

- problem zapewnienia równowagi między samodzielnością a nadzorem

Różne rozwiązania w odniesieniu do różnych samorządów

- nadzór nad działalnością uchwałodawczą pod kątem legalności (zaskarżanie uchwał do sądu)
- kontrola legalności aktów administracyjnych (np. zaskarżanie do sądu orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny)

Ustrój samorządu zawodowego

- najczęściej struktura dwuszczeblowa (izby regionalne i izba ogólnokrajowa)
- rzadziej struktura jednoszczeblowa (np. Krajowa Izba Doradców Podatkowych) ale wówczas możliwość tworzenia regionalnych oddziałów

Sądownictwo dyscyplinarne (możliwość pozbawienia prawa wykonywania zawodu)

Samorząd zawodowy i gospodarczy

Samorząd gospodarczy

Art. 17 Konstytucji RP

(...)

2. W drodze ustawy można tworzyć również inne rodzaje samorządu. Samorzady te nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu ani ograniczać wolności podejmowania działalności gospodarczej.

- dobrowolność członkostwa (obowiązkowe członkostwo uznane zostało za ograniczenie wolności gospodarczej)
- różnego rodzaju izby i zrzeszenia
- różny zakres zadań określony w przepisach ustaw:
 - ustawa z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych
 - ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle
 - ustawa z dnia 30 maja 1989 r. o samorządzie zawodowym niektórych przedsiębiorców

Odmienny status: izby rolnicze (ustawa z 14.12.1995 r. o izbach rolniczych).

P. Fajgielski, *Publiczne prawo gospodarcze*

56

Samorząd zawodowy i gospodarczy

Izby gospodarcze - regionalne lub branżowe

Izba gospodarcza jest organizacją samorządu gospodarczego, **reprezentującą interesy** gospodarcze zrzeszonych w niej przedsiębiorców, w szczególności wobec organów władzy publicznej.

- kształtują i upowszechniają zasady etyki w działalności gospodarczej, w szczególności opracowują i doskonalą normy rzetelnego postępowania w obrocie gospodarczym.
- są uprawnione do wyrażania opinii o projektach rozwiązań odnoszących się do funkcjonowania gospodarki oraz mogą uczestniczyć w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w tym zakresie.
- mogą dokonywać ocen wdrażania i funkcjonowania przepisów prawnych dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej.

Mogą być utworzone z inicjatywy co najmniej **50 przedsiębiorców**

Izby mogą na zasadzie dobrowolności zrzeszać się w **Krajowej Izbie Gospodarczej**.

Prowadzą **sądownictwo polubowne**

P. Fajgielski, *Publiczne prawo gospodarcze*

57

Samorząd zawodowy i gospodarczy

Samorząd rzemiosła

Rzemiosłem jest zawodowe wykonywanie działalności gospodarczej przez osobę fizyczną, z udziałem kwalifikowanej pracy własnej, w imieniu własnym tej osoby i na jej rachunek, przy zatrudnieniu do 50 pracowników

Do rzemiosła **nie zalicza się** działalności: handlowej, gastronomicznej, transportowej, usług hotelarskich, usług świadczonych w wykonywaniu wolnych zawodów, usług leczniczych oraz działalności wytwórczej i usługowej artystów plastyków i fotografików.

Podstawową jednostką samorządu rzemiosła jest **cech**

Drugi szczebel samorządu tworzą **izby rzemieślnicze**

Do zadań samorządu rzemiosła należy:

- prowadzenie szkoleń przygotowujących do wykonywania zawodu;
- przeprowadzanie egzaminów stwierdzających posiadane kwalifikacje;
- reprezentowanie interesów rzemieślników wobec organów państwowych.

Samorząd zawodowy i gospodarczy

Samorząd zawodowy niektórych przedsiębiorców

(w podrozdziale stary tytuł ustawy „... podmiotów gospodarczych”)

Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w zakresie:

- handlu, gastronomii i usług,
- transportu,
- innych rodzajów działalności (oprócz rzemiosła)

mogą tworzyć samorzady zawodowe - zrzeszenia handlu i usług, zrzeszenia transportu, inne organizacje przedsiębiorców.

Zadania tego rodzaju samorządów:

- utrwalanie więzi środowiskowych, postaw zgodnych z zasadami etyki i godności zawodu,
- prowadzenie na rzecz członków działalności kulturalnej, oświatowej i socjalnej, zakładanie i prowadzenie kas oraz funduszy zapomogowo-pożyczkowych oraz
- reprezentowanie interesów członków wobec organów administracji państwowej.

Niewielkie znaczenie w praktyce gospodarczej.